

"The same old story"

מאת: נדב הכהן
רוז'נסקי, הליפי, מאירי ושות'
רואי חשבון

בשנת 2005 התייחסנו לתוכנית המסים החדשה (דאז), שכללה פרק מיוחד בתחום הרחבת בסיס המס והגברת האכיפה.

הפרק האמור עסק במניעת תכנוני מס אגרסיביים ובמיסוי נאמנויות, ואנו ברכנו על הניסיון להביא להפחתת אפשרויות השימוש במקלטי המס השונים, למרות שהערנו כי המאבק בתכנוני המס הינו, לדעת רבים, הרואי וחסר תוחלת. באותה הזדמנות הבענו את תקוותנו, כי במקביל לכך, יפעלו חברי הכנסת לתיקונם של עיוותי המס הקשים, המלווים את תושבי ישראל שנים רבות, ולפי כל הסימנים, אין מי שעוסק בכך (להוציא כמה מומחי מס מתוסכלים).

חלפו מאז כשמונה שנים, ושוב מתבקשים חברי הכנסת לאשר תיקונים מרחיקי לכת בחוקי המס (שלא להשתמש בביטוי חריף יותר), כדי להקל על רשות המסים בישראל להילחם בתכנוני המס ולשפר את יכולת הגביה שלה.

אין צורך לציין כי עוותי המס עליהם הצבענו נותרו כשהיו, ועולם כמנהגו נוהג. אשר על כן לבשנו שוב את בגדיו של דון קיחוטה איש למנשה, כדי לחזור ולפרט את עיוותי המס העיקריים, הטעונים תיקון בהקדם:

בראש ובראשונה יש להתיר את ניכוי חובות העיזבון, בחישוב המס המוטל על מימוש נכסי ההון הכלולים באותו עיזבון.

בהתאם למצב החוקי הנוכחי בהחלט יתכן כי היורשים יוותרו חסרי כל, שכן רשויות המס מחשבות את המסים המוטלים על מימוש נכסי העיזבון כאילו נמכרו בידי המוריש, אך אינן מתירות ליורשים לקזז מהרווחים את הפסדי המוריש.

עוות מס אחר שמחייב תיקון דחוף מתייחס לנותני ערבויות הנאלצים לממש נכסים, על מנת לעמוד בהתחייבויותיהם למקבלי הערבויות.

תקלת המס הזו מתרחשת בדרך כלל אצל יחידי המשפחה (הורים ובנים, אחים ואחיות וכיוצ"ב), כאשר אחד מבני המשפחה עושה שימוש באשראים בנקאיים לצרכי פעילות עסקית (שכשלה), וקרוביו נאלצים לפרוע לאחר מכן את ההתחייבויות לבנקים.

בדרך כלל, אין הערבים רשאים להקטין במקרים כאלו את סכום המס המוטל על מימוש נכסיהם בשל הערבות ששילמו, אלא אם כן הערבות ניתנה מלכתחילה "משיקולים עסקיים" (תופעה נדירה ביותר).

נישום שהיתה לו הכנסה פסיבית (דמי שכירות, דמי מפתח, פרמיות ורווחים אחרים) שמקורם באחוזת-בית, או בקרקע או בבנין תעשייתי - וכן מי שהפיק הכנסה פסיבית שמקורה בכל "נכס" שאינו אחוזת-בית ולא קרקע ולא בנין תעשייתי - אמור לדווח על הכנסה זו, בהתאם להוראות סעיף 28. לפקודת מס הכנסה, בשנת המס שבה קיבל אותה בפועל, גם אם היא הכנסה מראש (נקבע באותו סעיף מנגנון לניכוי ההוצאות, שהוצאו בשנת מס מאוחרת יותר, ביצורה של ההכנסה).

נניח שהנישום מקבל דמי שכירות מראש עבור המקרקעין, לכמה שנים, ומשלם מס בגין ההכנסה שקיבל לפי הוראות הפקודה, ובשנה שלאחר מכן מוכר את המקרקעין לצד שלישי. ברור כי הרוכש ישלם בעד המקרקעין מחיר נמוך, המבטא את העובדה שלא יוכל לקבל דמי שכירות בגינם עד לתום תקופת ההשכרה.

אם תקופת ההשכרה הרלוונטית הינה ארוכה במיוחד (חמש שנים ויותר), בהחלט יתכן כי מחיר המכירה של המקרקעין יהיה נמוך משווי הרכישה שלהם (בידי המוכר), ואזי ידווח הנישום על הפסד הון ממכירתם. **במקרה כזה, לא יהיה הנישום (המוכר) רשאי לקזז את הפסד ההון, כנגד דמי השכירות (שקיבל מראש) בשנת המס הקודמת.**

עוות מס קשה פוקד נישומים שעשו תחילה חיל בעסקיהם (או בהשקעותיהם), ולאחר מכן התהפך הגלגל ורווחיהם התפוגגו וחלפו מן העולם ללא תקומה, כלעומת שבאו. מדובר במיוחד ביחידים שעברו לעולם שכולו טוב, וכן בתאגידים שהתפרקו. במקרים שכאלו אין כל ערך להפסדים שנותרו כאבן שאין לה הופכין, ובפועל מוטלים המיסים ללא בסיס כלכלי.

לו בידינו הדבר, היה נכלל בכל חוקי המס סעיף "אנטי-אנטי-תכנוני", בלשון זו:

"היה המנהל סבור כי בשל עסקה או פעולה מסוימת הוטל מס בלתי נאות, רשאי הוא להתעלם מן העסקה או מן הפעולה והאדם הנוגע בדבר יהא נישום לפי זה. לעניין זה ניתן לראות מס כבלתי נאות גם אם הוטל בהתאם לחוק".

נקדים ונניח את דעתם של כל המשתוממים, ונבשר להם כי הסעיף המוצע על ידינו מהווה תמונת ראי מדויקת לסעיף האנטי תכנוני, שנכלל זה מכבר בכל חוקי המס החשובים. לקינוח נציין כי גם אם יתגשמו כל מאוויינו עדיין ייצא הנישום הישראלי חסר, שכן פקיד השומה רשאי להטיל עליו קנסות כבדים בשל ניסיון (שכשל) להפחתת מס "בלתי נאותה", אך אין הנישום יכול להטיל קנסות על פקיד השומה, בשל ניסיון (שלא עלה יפה) להטלת מס "בלתי נאותה".
